

OVERGADEN.

Ni danske musikere har hver skabt et soundtrack til Rose Ekens nye videoinstallation, der på legende vis portrætterer rockhistoriens ikoner.

ESSAY

Ude af sync

Af Maria Kjær Thomsen

“Det siges, at børn ikke skelner mellem levende og døde ting; det tror jeg, de gør. Et barn tildeler en dukke eller en tinsoldat magisk liv. Kunstneren besjæler sit arbejde, som et barn sit legetøj”

Patti Smith

At være ‘ude af sync’ er et fascinerende begreb – og et lidt irriterende fænomen – der opstår når der sker en forskydning mellem billede og lyd, og det skaber forstyrrelser mellem vores to retningsorienterende sanser: høresansen og synssansen. Men selvom tingene ikke rigtig passer sammen, så lykkes det os som regel alligevel at skabe en sammenhængende mening – dertil hjælper den menneskelige poetiske evne til at samle stumperne og skabe fortællinger ud af friktionerne. Hos Rose Eken manifesterer dette ‘ude af sync’-begreb sig som et både konstruerende og tematisk omdrejningspunkt i hendes rock’n’roll-video *Because the Night (Belongs to Us)* fra 2010, hvor fiktion og virkelighed, konstrukt og realitet mødes i en sær blanding mellem den store virkelighed og den intime fantasi, mellem rå maskulin guitarenergi og et mere feminint dukkehusunivers.

Kan du sige noget om kønnets betydning i forhold til det at lave kunst?

Jeg betragter ikke mig selv som en kvindelig kunstner. Det er kun på det seneste, at jeg overhovedet har været i stand til betragte mig selv som kvinde. Men jeg tror ikke på, at jeg tilhører et bestemt køn. Jeg tror, jeg både har maskuline og feminine rytmer i mit arbejde. I samme forstand tror jeg ikke, at Mick Jagger blot er en maskulin performer.

Til at akkompagnere denne ‘musikvideo’ har Rose Eken inviteret ni forskellige danske komponister til at skabe hver deres bud på et

soundtrack, og dermed bliver udstillingen helt overordnet en undersøgelse af de forskellige verdener lyd og billede tilsammen kan skabe.

Så du føler de mennesker, du kan lære af, stammer fra rock’n’roll-scenen?

Ja, i tresserne var det Jim Morrison, Bob Dylan, nu er det The Rolling Stones. Der var også Smokey Robinson: Jeg kan stadig blive begejstret for Humphrey Bogart. Jeg kan godt lide folk, der er større end mig. Jeg er ikke interesseret i at møde digtere eller en flok forfattere, som jeg ikke tror er større end livet. Jeg tilbeder helte, det er ikke selve berømmelsen jeg dyrker, men jeg tilbeder helte. Jeg har altid været forelsket i helte, det er dem, der har inspireret mig til at lave kunst.

Rose Eken cirka 7 minutter lange film – projiceret på tre vægge – er konstrueret som en collage. Det hele starter ved et billardbord. Og her slutter det også, ved et billardbord i en tom bar. Allerede i disse første klip slås tematikken an. Nogle af billardbordene er skam virkelige nok, andre er Ekens egne opbyggede miniaturemodeller i pap og tape – hvilket man sagtens kan se, hvis man kigger efter, men man forsøger behændigt at få konstruktet (papkuglerne) til at indordne sig de virkelige kugler, fordi det hele er klippet sammen som ét. Som en Ouroboros, der bider sig selv i halen og kontinuerligt gentager en proces, har videoen på den måde en særlig rytme og indramning om en efterhånden klassisk fortælling, der ligeledes synes at gentage sig i det uendelige – om den feticherede rockstjerne på scenen badet i succes, om livet backstage, og på hoteller og barer med smøger, damer, sprut, stoffer og død. Begge sider er med i Ekens video – storhed og fald udgør som bekendt ét i en legendes liv.

Er der nogen i Amerika i dag, der inspirer dig?

Det er hovedsageligt døde mennesker.

Rose Eken, *Music is the Healing Force of the Universe*, 2010

Ingen, der stadig er i live?

Dylan. Du kan ikke afvise Dylan. Men Dylan forførte mig, dengang han havde en fantastisk livsstil. Jeg vil altid elske Dylan; Dylan var en stor ting for mig, da han var Bob Dylan. Nu er han, hvad han er, men da han havde Amerika i sin hule hånd, blev jeg så begejstret for ham. For så vidt angår nogen levende.

Hver sekvens i videoen drejer sig om en specifik stjerne, legende eller fortælling fra vores kollektive musikhistorie: en scene fra Princes film *Purple Rain*, et klip med bassisten Sid Vicious, af Elvis’ grædende fans, eller af Yoko Ono & John Lennon i hotelsengen omringet af journalister. Men disse kendte optagelser vises kun i korte glimt, og er klippet sammen med et hujende koncertpublikum af fans foran hoteller, og med de langsomt filmede mennesketomme optagelser fra Ekens egne opbyggede miniature- rum i dukkehusformat, og efterlader dermed rum til den enkelte beskuers egne associationer, til den enkeltes egen måde at slutte fortællinger på.

Som Patti Smith skriver i sin nyligt udkomne selvbiografi *Just Kids*: “Chelsea Hotel var som et dukkehus i Twilight Zone, med hundrede værelser, hvert et lille univers i sig selv.” Og det er netop sådan Rose Ekens miniaturer er: små universer, der nok er mennesketomme, men som alligevel skaber associationer og fortællinger i beskuerens hoved. For sådan er det med hoteller og barer: de emmer af levet liv og forbudte følelser; hoteller er ligefrem indbegrebet af overskridelsernes sted – det forbudte og erotiske, måske endda voldelige og dødelige. Det er netop dette element af det velkendte og stereotype ved hotel-

let, der er fascinerende, fordi det jo netop ikke er hjem, men det modsatte: det er rum bygget som ramme om levet liv sat ud af den hjemlige kontekst, og som derfor i sig selv indbyder til overskridelse af vores normalværen og -færden. Hvilket rockhistorien i sig selv bærer vidne om: det var f.eks. på Chelsea Hotel at Sid Vicious’ unge kæreste mistede livet.

Rose Ekens miniaturer symboliserer og viser denne side af livet som rockmusiker, og forestiller de interiører som musikere på tour oftest befinder sig i: de beskidte backstagerum, det smadrede hotelværelse, den lumre bar, den store mørke koncertscene, hotelbadeværelset og den lange korridor. Men de tematiserer disse energier og fortællinger *in absentia*; de er der lige under overfladen – i beskuerens eget hoved – og ved at modellere og formgive rammen om disse fortællinger i dukkehusformat, med skalaforhold der er helt subjektive og ude af sync, tildeles de samtidig en dimension af noget naivt, skørt og underligt, hvor tv’et og hotelsengen måske ikke helt passer sammen i størrelsesforhold, eller hvor planterne, toiletkummen eller mønstret på gulvtæppet virker lidt skæve og ude af proportioner.

Tager du ikke dig selv alvorligt?

Jeg tager i virkeligheden ikke noget helt alvorligt, alligevel kan jeg tage alt alvorligt. Jeg er for meget af en kyniker til at tage noget alvorligt. Hvis jeg befinder mig i en god og afslappet tilstand, kan jeg se på nogle af mine ting og sige, ‘Arh, det er en gang lort’. Mick Jagger lytter til sine albums og siger, de er noget lort. Bob Dylan lytter til sine albums og siger, de er noget lort. Det sårer mig at læse et interview, hvor Bob

Dylan siger, at han hader *Nashville Skyline*. Men jeg ved, hvordan jeg føler. Det bedste arbejde for mig er ‘the work in progress’.

Omstændeligt og objekt for objekt, opbygger Eken sine miniaturer i pap, tape og modellervoks. I alt har hun bygget 20 modeller, som bliver brugt i videoen, og hvert rum er et komplet diorama af et interiør, med alt hvad det indebærer af fyldte askebægre, musikinstrumenter, afventende breve i skranken på hotellet, smadrede hotelrum, teenageværelset med idolplakater og museet med platinplader i indramning. Intet er udeladt – heller ikke alt det skramlede og ødelagte. For det hører ligesom med i den fortælling om liv, død, rocklegender, storhed og (for)fald, som Eken viser i *Because the Night (Belongs to Us)*. Også selvom det hele blot er et konstrukt, en skæv illusion.

Mener du i virkeligheden, at du er falsk?

Jeg er ligesom en kamæleon, jeg er ikke falsk, jeg er som en kamæleon. Jeg kan falde ind i rytmen af næsten enhver situation, som kræver mig. Hvis jeg skal være en kælling, er jeg en kælling, hvis jeg skal være en tøsedreng eller en homo, kan jeg også være det. Jeg kan være en sexkilling, eller en hjemløs taber. Det betyder ikke, at jeg er falsk, det betyder bare, at jeg er fleksibel. Jeg kan gribe øjeblikket.

Interviewdelen stammer fra det allerførste interview med Patti Smith fra 1975. Genoptrykt i Victor Bockris: Patti Smith – An Unauthorized Biography, Fourth Estate 1998.

Maria Kjær Thomsen er mag.art. i litteraturvidenskab og arbejder som kunstkritiker, skribent og redaktør.

Rose Eken, *Because the Night (Belongs to Us)* (stilla), 2010

Rock i Roses rum

Af Jan Sneum

Bandet er gået af scenen. Publikum har klappet af. Oprydningen begynder. Tilbage på scenen ligger sætlisten fæstnet på gulvet med sort gaffatape ved forsangerens mikrofonstativ. Der er rettelser med hastig kuglepen på papiret. Nu efter koncerten er der også aftryk af gummisål og øl. Sætlisten er ved koncertens afslutning forvandlet til affald. Et sidste tegn på musikken der var. Vi andre går hjem, men for billedkunstneren Rose Eken, er dette ”aftryk” af koncert starten på en kunstnerisk proces.

I Rose Ekens kunstneriske univers kredses der omkring rockens rammer, omkring dens fremtræden, og omkring dens myter og fortællinger. Det er ikke musikken i sig selv, der bearbejdes i værkerne. Afsættet er ofte tiden før eller efter koncerten og rummet uden lyd. Det er heller ikke musikerne i sig selv, der optager Eken, men sporerne efter dem.

Når Rose Eken samler den færdigspillede sætliste op sker forvandlingen. På hvid silke broderes minutiøst alle tegn fra papiret. Alle spor af brug, alle spor af tekst. Den lille håndskrevne papirlap eller det op-

rindelige A4-ark med titler på de sange, der blev spillet, forstørres i Ekens broderi til visuelle udtryk, der pludseligt flytter teksten fra vejen til skraldespanden, ind i en kunstnerisk æstetisk verden, hvor hvid silke og sirligt broderi får en poetisk og rumlig skønhed. Det flygtige, værdiløse bliver i broderiet forevigtet og ophøjet langt ud over en sætlistes liv med ”sex, drugs og rock’n’roll”.

Forvandlingen skyldes ikke kun skiftet i materialet og størrelse. Magien ligger også i tilskuerens fornemmelse af processen og arbejdet bag forvandlingen. En sætliste skabes i omklædningsrummet før koncerten. Et broderi kræver titusindvis af sting og mange koncentrerede arbejdstimer. At se Ekens broderier er som at nyde det velspillende band. Bag den umiddelbare oplevelse af det kunstneriske udtryk blander sig også respekten for musikerens slid med stoffet før koncerten. Det tager tid at skabe musikalsk artisteri, og det tager tid at forevige artistetriet i Ekens arbejde.

Sting for sting vokser arbejdet frem i tusindvis af gentagelser, og gentagelsen er et vigtigt element både i musik og i Rose Ekens kunstneriske praksis. Hos Eken bliver interessen for gentagelsen også til miniaturemodeller af rockens instrumenter. Modeller der fremstår som værker i sig selv og som delementer i større installationer med stillbilleder og film. Hensigten er ikke at

lave modeller af kendte musikeres instrumenter som udtryk for simpel idoldyrkelse. Rose Ekens udtryk er langt fra Hard Rock Café. I Ekens verden er instrumenterne ofte udført i miniature. I arbejdsprocessen udvælges og tolkes og ikke alt kommer med. Det er ikke ”kopier”. Ekens kærlighed til rockens grej og gear lyser ud af modellerne, der tager form af alt fra stentøjsudgaver af guitaristers pedaler til det fyldte askebæger bag scenen over den tømte ølflaske på den grønne mælkekasse til modeller af instrumenter med kendte rocklogoer på. I serier på 100 små trommesæt og 100 elektriske guitarer er alle identificerbare som instrumenter, der har været spillet på af kendte musikere, men målet er ikke genkendelsen i sig selv. Målet er rytmen i gentagelsen og variationen i mangfoldigheden. Målet er mønster og rytme, som det også er i rockmusikken, i dens sound og traditioner - og som det er hos musikeren, der kan glæde sig over at spille de samme sange koncert efter koncert med de variationer, der følger med lokale, publikum og almindelig veloplagthed.

Med de materialer og arbejdsprocesser, som Rose Eken vælger, lykkes det på forunderlig vis at tolke rockens verden med et særligt feminint afsæt. Broderi hører traditionelt hjemme blandt kvinders klassiske sysler og i arbejdet med modellerne og de mange miniatu-

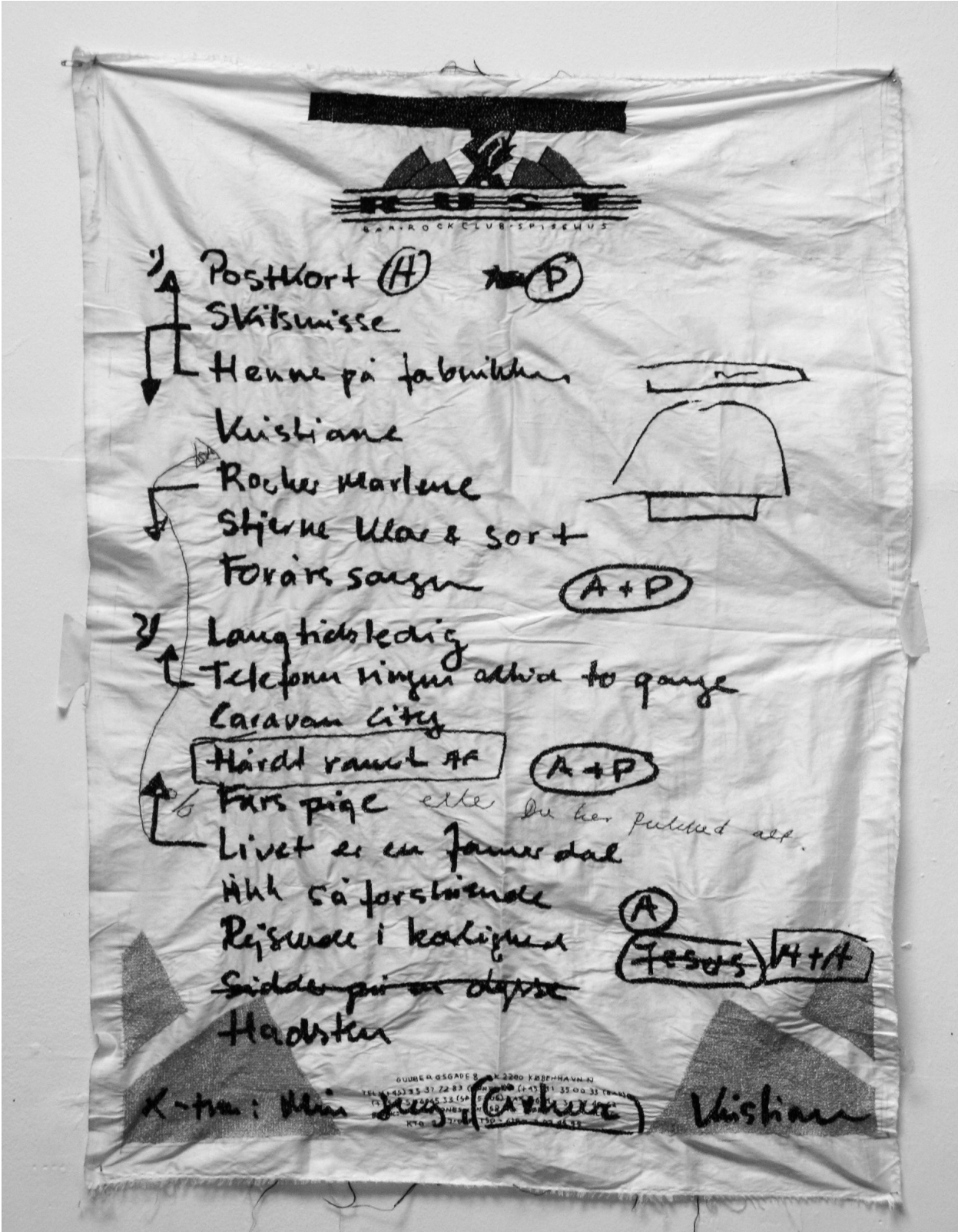
Rose Eken, *Because the Night (Belongs to Us)* (still), 2010

rer er det pigens leg med det store, vildtvoksende dukkehus, der flyttes ind i rockens og kunstens verden. Med modellerne og miniaturerne kan rockens verden kontrolleres, bearbejdes og udstyres frit efter kunstnerens egen vilje. Som barnet der med tingene i dukkehuset kan kontrollere den store verden i overskuelig øjenhøjde.

Som mandlig beskuer af Rose Ekens værker tilføjes rockens verden en feminin dimension, der overrasker, og for mig har mødet med hendes rockverden rummet samme overraskende glæde, som da sangerinden Nico for mange år siden på et hotelværelse i København over for

mig verbalt ville sammenfatte den proces det for hende var at indspille en plade, og som efter minutters eftertænkning tavshed blot sagde: ”Det er som at strikke en sok”. Der gik det op for mig at mænds og kvinders tilgang til den kreative proces ofte udtrykkes vidunderligt forskelligt, hvilket jeg bestemt også ser afspejlet i Rose Ekens værker, og i hendes tolkning af rockens bil-

Jan Sneum er musikjournalist og leder af P3 Live.

Rose Eken, *Set List (Per)*, 2009

CV

Rose Eken (f. 1976) studerede ved Edinburgh College of Art 1997-2001 og tog afgang fra Royal College of Art i London i 2003. Hun har bl.a. haft soloudstillinger på Kunsthallen Brandts, Odense, 2010; DUNK!, København, 2009 og Sølyst, Jyderup, 2008. Hendes værker har desuden været vist på Spanien 19C, Århus, 2009; Kunsthall Charlottenborg, København, 2009, The John Jones Project Space, London, 2008; Standpoint Gallery, London, 2008; Flaca, London, 2005 og Zoo Artfair, London, 2004. I september 2010 udstiller Rose Eken med Rob Eagle på Transition Gallery, London. Rose Eken bor i København.

KONCERTER & KUNSTNERSAMTALE

Fredag d. 3. september kl. 18-18.30 er der ferniseringskoncert med bandet Straight from the Harp bestående af Jarno Varsted og Signe Lützen Varsted (rockabilly/elektro-blues).

Torsdag d. 23. september kl. 18.30-20 er der koncert med Jakob Dinesen, Mads Hyhne og Kresten Osgood (jazz) samt Gry Bagoien (acapella/eksperimentronik).

Torsdag d. 30. september kl. 17 vil Rose Eken introducere sin udstilling i samtale med musikjournalist Jan Sneum.

Torsdag d. 7. oktober kl. 17-20 er der koncert med Kresten Osgood (jazz), Morten Svenstrup (moderne klassisk/cross-over) og Oliver Hoiness (punk/low-fi).

Torsdag d. 21. oktober kl. 17-20 er der koncert med Maria Køhnke (alternativ-emotionel pop), Gustaf Ljunggren (eksperimentel) og Mads Mouritz (avantgarde/folkemusik).

KOMMENDE UDSILLINGER

Fredag d. 12. november er der fernisering på udstillingerne *There are pockets, she said* med Henriette Heise og *Between Here and Somewhere Else* med Maj Hasager og Helen de Main. Udstillingerne varer til og med d. 16. januar 2011.

Rose Eken vil gerne takke alle musikerne, Ermanno Barbani/Von Fressen, Jacob Rathje, Michael Peetz-Schou, Jan Sneum, Maria Kjær Thomsen, Kunststyrelsen og Overgaden. Desuden en stor tak til familie og venner og alle andre der har hjulpet projektet på vej.

Denne udstillingsfolder kan downloades fra www.overgaden.org

STATENS
KUNSTRÅD
DANISH ARTS COUNCIL

Overgaden er støttet af Statens Kunstråds Billedkunstudvalg